

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez, küldendők be.

Helyben előfizethetni: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. 6.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlér sora 20 kr.

Budapest, mart. 13.

— Az adótörvényjavaslatok tárgyában a kormány a Deákkör mai értekezletén jelenté ki a kabinet-kérdést. Mint tudva van, a javaslatokat már tárgyalta és el is fogadta a Deákkör, az értekezleteken; azonban a párt akkor nem volt teljes számmal jelen. Az utóbbi napokban a javaslatok ellenében nagy agitáció indult meg, s így hozatott az ügy újabban az értekezlet elébe.

Ma este hosszú élénk vita. A javaslatok ellen sokan szóltak, s különösen a személyes kereseti adóról szóló törvényjavaslatot jelenté ki elfogadhatatlannak. A javaslatot ellenzik: a felvidéki képviselők közül többen, az úgynevezett Lónyay-törédék, s a horvátok közül egy képvis., ki a Deákkörben az összes horvátok nevében szokott szólni.

A kormány részéről Szilágyi miniszterelnök és Kerkapoly pénzügyminiszter szóltak. Szilágyi kijelenté, hogy miután a házban sokan abban találták feladatukat, hogy az ország pénzügyi helyzetét sötétre fessék, s miután a ház a kiadási tételeket, a pénzügyi bizottság javaslata szerint, nemcsak megszavazta, hanem azok több összegét fel is emelte, nem tartja az ország érdekeivel megegyeztetőnek, hogy elvessék a fedezetre nézve a pénzügyi bizottság javaslata, mely szerint a rendes kiadások a rendes bevételekből fedeztessenek. Ennek elvetése s az adósságra való apellálás oly szint adna a dolognak, hogy az ország vagy nem akar, vagy nem tud gazdálkodni. A kormány megmutatta, hogy nem ragaszkodik az általa előterjesztett adójavaslatok minden részletéhez. Azok több pontját módosítja a párt, módosítja a pénzügyi bizottság, s módosították az osztályok. A kormány e módosításokhoz hozzájárult; most azonban ki kell jelentenie (bár meglehet, ugymond, hogy e kijelentés sokakat ellenzésükben meg fog erősíteni), hogy miután a fedezetről való gondoskodásban szorít az idő, s más pozitív javaslatot a fedezetre, mint a minőt e javaslatok tartalmaznak, senki sem ajánlott: ő a magarészéről, ha e javaslatok elvettetnének, ő felsége elé oly javaslatot nem terjeszthetne, mely szerint a rendes költségvetésben mutatkozó hiány hitelművelet által fedeztetnék.

Szilágyi min. elnök e kijelentését, a vita folyamában, Kerkapoly pénzügyminiszter azzal egészíté ki, hogy a kormány a fedezetre nézve nem tud más módot ajánlani, mint minőte javaslatok tartalmazzanak; míg a párt több tagja által kijelentett azon óhajra, hogy legalább a személykereseti adóról szóló javaslat vételessék vissza a kormány részéről, nem adatott válasz.

Előhaladván az idő, az értekezlet este fél 10-kor feloszlott s ez ügyben a határozathozatalt a pénteken este 6 órakor tartandó ülésre halasztá. Az értekezlet e tárgyon kívül a telepítvényesekről s a ló-összeírásról szóló törvényjavaslatban tett förendibázi módosításokat vitatta meg.

— **A pénzügyi bizottság** mart. 12. d. u. 4 órakor tartott ülésében legelőször is a zsilvölgyi közsételepek és a vajda-hunyadi vasműveknek 60 évre bérbeadására vonatkozó szerződést vette elő. A szerződés elolvasatott és miután behatóságosabb áttekintést igényel, a bizottság a szerződést könyomat útján sokszoroztatni határozta. Csak ezután fogja a bizottság a szerződést behatóságos tárgyalni.

Az ülés második tárgyát a megyék törvényhatósági költségei fedezése-

nek kérdése képezte kapcsolatban azon törvényjavaslattal, melyet a belügyminiszter e tárgyan benyújtott, melyet a ház véleményadás végett a bizottsághozatalt. Erre vonatkozólag megállapodás jött létre és pedig: 1. a megyék 1872. évi deficitje az azon évi megtakarításból fedezendő úgy, hogy az 1872-re törvényhatósági költségekre megszavazott összegekre vonatkozólag virement engedtetett a miniszternek. Az 1873. évre pedig 2. a megyék 1872-diki tényleges, nem előirányzott szükséglete vétetik alapul és ezen szükségletnek megfelelő összeg hozatik javaslatba.

A törvényjavaslat — miután a tényállás sokban módosult azóta, hogy a belügyminiszter törvényjavaslatát benyújtotta, a belügyminiszter által új formulázást nyerend. Egyszersmind kimondotta a bizottság azt, hogy a javaslat az 1873 és 1874. évekre fog szólni, miután remélhető, hogy azon akadályok, melyek eddigelé a domestica ügye rendezésének útjában állottak, addig el fognak hártatni és a belügyminiszter e tárgyan végleg rendező javaslatot fog előterjeszteni. Mihelyt az új javaslat formulázva lesz, a bizottság azt rögtön tárgyalás alá veszi.

Legujabb táviratok.

Bécs, marc. 13. Az urak háza a választási reformot és választási rendtartást ad hoc-bizottmányhoz utasítja és ezen bizottmányt azonnal megválasztá.

Bécs, mart. 13. A képviselőház mai ülésében a pénzügyminiszter törvényjavaslatot adott be az adóknak ápril hóban az eddigi módon leendő továbbbeszédésére vonatkozólag, erre a vallás- és oktatásügyi költségvetés tárgyalatott. Rechbauer a vallásfelekezeti törvény beterjesztését sürgeti, azonban kinyilatkoztatá, hogy — tekintettel az ülésszak rövid tartamára — fentartja elhatározását akkorra, ha a közvetlenül választott birodalmi tanácsnak egybeülése alkalmával az illető törvények elő fognak terjesztetni.

Páris, március 13. Németországgal állítólag olyatén megállapodás kötött, mely szerint a német kormány elfogadna egy milliárd francia jóvedékjegyét.

Odessa, március 13. Hire jár, hogy Oroszország alkotmányt nyer. A terv partolója a trónörökös.

Velence, mart. 13. Tegnap este erős vihar után új lökésekben észleltetett földrengés.

Madrid, mart. 13. Malagában a szövetséges köztársaság kikiáltása folytán zavarok törtek ki, mi közben több halálos fordult elő.

Páris, marc. 13. A „Journal Officiel” jelenté, hogy az államkincstár 270 milliót fizetett Németországnak, és pedig 129 milliót az utolsó milliárd kamata fejében, és 150 milliót a 4-ik milliárd felének kiegészítéséül.

Berlin, marc. 13. Az urakháza a mai zártanácskozásban 93 szóval 63 ellen elfogadta az alkotmány 15. és 18. §-nak megváltoztatását. A birodalmi gyűlés az eddigi elnökséget újra megválasztá.

Berlin, mart. 13. A tanulók a koronaherceg tiszteltetére tegnap fátylászmenetet rendeztek. Az üdvözlő beszédre kiemlé a koronaherceg, hogy a valódi német szellemet, mely közelebből oly nagy dolgot vitt végbe, mindig méltányolta. Meg van róla győződve, hogy ezen szellem a nép minden osztályában és rétegében folyvást éber marad.

London, mart. 13. A „Morning Post” jelenté: A ministertanács még nem határozta el, vajjon a kabinet leköszönjen-e, vagy az alsóházat oszlassa fel. A legutóbbi szavazat meglepetés által idéztetett elő. Gladstone ma este tudtul adandja a kabinet elhatározását. — A „Times” írja: A ministertanács ma le fog mondani. Az új kabinet megalakításával Disraeli fog megbízatni. Hogy azonban Disraeli elvállalja-e ezen megbízatást vagy sem, még nem tudhatni. Az általános választásoknak július előtt kellend megtörténniök. A „Times” azt tanácsolja Disraelinak, hogy a kabinet alakítását az országra való hivatkozás előtt ne vállalja el.

Közép-Csik, mart. 10. 1872.

A telekkönyvezésről.

A csik-pálfalvi telekkönyvezési munkálat mult év aug. 4-én kezdetett, azonban mielőtt erről szólnánk, jónak látom az olvasó közönséget a község határának kiterjedéséről felvilágosítani.

A csik-pálfalvi szántó 408 hold 859 □ öl, kaszáló 92 hold 1316 □ öl, legelő 158 hold 159 □ öl, erdő 805 hold 620 □ öl, terméketlen 25 hold 163 □ öl.

Ehez véve a község belső telkeit, mely áll 116 házzszámból, látni lehet, hogy egy közepes földbirtokosnak több birtoka van, mint e kis községnek.

És most nézzük mennyi ideig dolgoztak e birtokok felett és hogyan?

Kemény János ur, mint tkkb. vezető — egy gyakornokkal — ide jött mult év aug. 4-én. Ezek munkálódtak 4 egész hónapig, a midőn ő és társa községünkbeli felsőbb rendelt folytán elrendeltettek, helyébe tk. Csató Ferencz ur, mint tkk. b. vezető nevezetett ki.

Midőn ez a munkálathoz kezdett volna — a rajzot a földkönyvvel összehasonlítani akarván, kitűnt már első nap, hogy a munkálat nagyban hiányos s így nem bírván azt egyedül végezni, ismét egy gyakornok nevezetett a b. vezető ur mellé.

Mit tegyenek, mint elől kezdeni a munkát azért, hogy az elhibáztatott kijavítsák — s ezt a felügyelő biztos urnak tudomására hozzák. És ime két hó, illetőleg hat hónap mulva készen áll a munka; (a tisztázás kivételével) ánde az elhibáztatott rajzokat csak egy hónap alatt tudták helyreigazítani; ezt is csak az erőlyes bizottmány vezető Csató Ferencz urnak köszönhetjük, mert ő nem nézte reggelje elköltését, mint ezt mások teszik, hanem kora hajnalok a mezőn méhszorgalommal gyűjtögette a mézet a telekkönyvezés tárházába, s én saját szememmel láttam, mint vágja ki több helyről az elhibáztatott rajzot — és igazítja helyre azt, mely szorgalmasságaért ha nem is egészen, de mégis megkapta a felsőbb helyről az illó elismerést (díjazást).

Fogadja községünk részéről is köszönetünket s kívánjuk, hogy állandó egészség mellett több községben ily szorgalmasan végezze teendőit.

Azonban nem hagyhatom érintetlen, hogy az ily előbb említett elcsenevészedett egyéneknek nem kell megtérni az ily maradó munkánál, s egy-szersmind fölkerjük az illető hatóságot, méltóztat erőlyes közbelépése által az ily eseményeket tekintetbe venni s a mennyire lehet, jövőre ellenőrizni, mert jelenben is kárara van az állam és községnek, mert míg az első a havi fizetéseket szolgáltatja ki, addig ez utóbbinak is szállást, fát, miligyertyát drága pénzén kell megvásárolnia.

A legfőbb pedig az, hogy a telekkönyvezés nem egy, hanem több esztendőig el fog nyulni ily constatirozás mellett Erdélyben.

Dombvárlyai.

Kerkapoly pénzügyér

nyilatkozata az erdélyi vas- és köszén-bányaszatról.

Kerkapoly Károly pénzügyminiszter: T. ház! A pénzügyi bizottság azon felhívást intézvén hozam, terjesszem elő azon szerződést, a mely a Vajda-Hunyadon állítandó vasművekre vonatkozólag köztém, mint az államkincstár képviselője és egy vállalkozó consortium között kötöttet: a pénzügyi bizottságban ezt készséggel megigérttem. Később, a pénzügyi bizottság tárgyalása folyamában, midőn a szénbányászathoz ért, azon vélemény fejlődött ki, hogy nem csak a vasművek, hanem a szénbányák kihasználása is vételessék ki az államkor mány kezéből és bizassék magánvállalkozókra. Ez reám nézve felhívás volt arra, — minthogy e nézet a magam meggyőződésével is találkozott, — hogy a mennyire lehet, már a vajda-hunyadi vasművállalatot összekössém egy megfelelő vállallattal, a melynek átadásák a zsilvölgyi szénbányák egy részének kiaknázása is.

Ez volt oka annak, hogy az akkor már megkötött szerződés később újabb revisió tárgyává tetetett, úgy, hogy az csak az utóbbi napokban irathatott alá és én csak ma jöttem azon helyzetbe, hogy e szerződéseket, mint ő felsége által is jóvá-

hagyottak a házzal közölhessem. Van szerencsém e szerződések szövegét részletes pontozatok szerint három külön darabban a t. ház elé terjeszteni, azon kérésrel, méltóztatassék azokat tudomásvétel és jelentéstétel végett a pénzügyi bizottsághoz utasítani.

A fentforgó üzlet jellemzésére röviden a következőket kívánom a ház elé terjeszteni: a vajdahunyadi uradalomban van a kincstárnak egy igen nagy értékű vasércz-telepe. Ezen vasércz-telep legkiválóbb részét a gyalári vashegy képezi, a mely régebbi idők óta feltárva folytonos művelés alatt van, de eme hegy csak egy részét képezi a vastelepeknek. Többszörös kutatások bebizonyították, hogy ott még ezen kívül tetemes vastelepek is vannak, a melyeknek egy részére a kincstár jogosultságot nyert. Ezen vasércznek kihasználására, közel a gyalári hegyhez, Govasdián volt a kincstárnak egy 50—60 ezer mázsára számított olvasztója; volt a govasdiai völgyben több apró hámosra, kalapácsa ezeknek a vasérczeknek részben való földolgozására; a legnagyobb tömeg azonban innen igen távol, Sebeshelyen és Kudzsiron volt eddig rendszerint fölmunkálva.

Mindezen elhelyezkedések természetesen azon időben történtek, a midőn a fa-, illetőleg e szén-fuvarozás megkimelésének tekintete volt a mérvadó; az olvasztót tehát ide építették Govasdiára közel a vashegyhez, mert ott annyi erdeje volt a kincstárnak, hogy remélték az olvasztót azzal folytonosan foglalkoztathatni; de már a raffinorozó műveket nem merték ide építtetni, mert e czélra sok szén lett volna szállítandó messzebből, tehát elmentek a szászvárosi erdőségekbe, gondolván, hogy inkább szállítják a finomítandó vasérczet, mint a szenet.

Időközben azonban változott a dolog. A hunyadi erdők annyira kimerültek, hogy az olvasztáshoz sem bírnak elég szenet adni, a finomítás pedig időközben közzénnel, ásványszénnel eszközölhető, és így nem kell az olvasztót az erdők közébe tenni. Ezen megváltozott viszonyokra való tekintetből foglalkozott már hivatalbeli elődöm azon gondlattal, hogy azon igen nagy értékű vasércz-tömegek miként lennének nagyobb mértékben kihasználhatók. Nagy értékűek ezek a vasércz-tömegek azért, mert nagyon könnyen nyerhetők, a mennyiben 40% nál több vasérczet tartalmaznak, és a mostani nem igen tökéletes eljárás mellett 235—236 fontból egy mázsá nyers vas kerül ki; nagy értékűek végre azért, mert végtelenül könnyen olvadnak, még pedig minden ingredienziák hozzáadása nélkül; tehát könnyen léven olvaszthatók, igen kevés szenet pazarolnak.

Az hát mindenesetre elismert szükség, hogy háladatos feladat ezen nagyon kitűnő vasércznek nagyobb mértékben való kihasználása. Én az 1872 évi előirányzatban — gondolom, egy pár százezer frtot vettem fel azon czélból, hogy Hunyadon, mint a mely erre a legmegfelelőbb pont, egy-két nagy olvasztó építtessék, a melyek a vasut által már most könnyebben szállítható szénnel az olvasztást eszközöljék addig is, míg a petrosényi szénnel sikerülne az olvasztást biztosítani, a minek most még technikai nehézségek állanak útjában.

A ház akkor a pénzügyi bizottság véleményére azt végezte, hogy ez a vállalt a magán-vállalkozást, a magán-ipart illeti; a kincstár ne bányászkodjék, és még kevésbé folytasson vasipart, ne folytassa azért, mert nem bírja haszonnal folytatni. Én, igaz, hogy a természeti viszonyokat ott rendkívülleg kedvezőknek tartom, de a tapasztalat és a számítások alapjánfaem mertem magamra vállalni azon felelősséget, hogy azt mondjam: „de igen, ily kedvező feltételek mellett még a kincstári kezeléstől is lehet nagyobb eredményeket várni.” Elfogadom tehát a tavál kapott arra szóló utasítást: keressék módot abban, hogy anélkül, hogy maga a kincstár boosátkoznék bele ily iparos vállalatba, nagyobb mértékben legyenek a természetadta kincsek hasznosíthatók. Kerestem és úgy vélem, találtam is. A szerződések, a melyeket átadni szerencsém volt, azon gondolaton gyökereznek, hogy részvénylarsaság lesz alakítandó a vasművek felépítésére és üzembe hozására, továbbá a szénbányák kihasználására 8 millió frt tőkével, olykép, hogy az egész 8 millió frtnyi nominalis tőke tetleg be is fizetendő, és csak 5% biz-

fosztandó az illetőknek a pénz beszerzésére teendő költségeik fejében és fáradságukért.

Az aránylagmindenesetre a vállalatra nézve előnyös körülménynek tekinthető, hogy a mennyi a nominális tőke, annyi tétleg be is fizetetik. és csupán 5% jár azoknak, kik a pénzbeszerzés költségeit, esélyeit és az ezzel járó fáradságot vállalják magukra.

Ha így a részvénytársulat által az egyes művek felállításának és a munka megkezdődik, akkor a további határozmányok, a dolog lényege a következők: A kincstár bizonyos mennyiségű faszénnek vagy fának szállítására kötelezi magát az egész időtartamára, kötelezi magát pedig oly áron, a mely a jelenlegi viszonyoknak megfelelően számított ki, egy normál 67 fittal vétetvén fel helyben. Ki van köve ezen kívül, hogy a mennyiben a fa előállításának és szállításának költségei idővel változnak, 10 évről 10 évre ezen ár is változás alá jön. Ezzel a vállalat maga egyfelől az olvasztásra föltétlenül szükséges faszén iránt biztosította magát, másrésztől a kincstár azon helyzetben jön, hogy 64,000 fittnyi deficit helyett az erdélyi erdőkből annyiban is hasznót lásson, a mennyiben azok nem épület- és műszerfát, hanem csak tüzi fát adnak és azon erdélyi városoknak Máriássy Béla képviselő ur által csak 50,000-nyi főre számított csekély népessége ne legyen akadály annak, hogy a kincstár folytonosan értékesítse a maga erdősegeit, a melyek kihasználása már csak ifjítás érdekében is elengedhetetlen. Ez különösen nagy fontossága az erdélyi bukkösökre nézve, a melyeknek hasznossal való kihasználása másképpen lehetetlen volna. A mennyiség-tömeg, a mely a kincstár részéről ezen vállalatnak kötelezőleg biztosított, körülbelül fele annak, a mit a termés átlagában, egészben várni és remélni lehet. Nem akartam a végteligen menni, mert a végteligen néhez a kihasználásban mindig előre haladni, de még a nagy közönség különbeni szükségletére való tekintettel a termék felét mindenkor szabad rendelkezésre felhagyni jónak láttam. Ez az egyik.

A másik stipuláció, a lényeg pedig az, hogy mi történjék az elérendő bevételekkel, a tiszta jövedelemmel? Mindenekelőtt szerződészerűleg biztosítatik a kincstárnak azon összeg, a melyet a zárszámadások tanúsága szerint a mostani állapot mellett évről évre rendesen bevenni szokott; biztosítottatik t. i. a tiszta haszonból évenként szedendő 45,000 forint. Tehát a vállalat legelső jövedelme azon 45,000 forint kifizetésére fordítottatik, hogy veszteség a dolgon semmi esetre ne legyen. A további bevételekből fedeztetik a befektetett tőkének megfelelő kamat-mennyiség és ezen megfelelő kamatmennyiség 7%-el vétetett föl, épen azért, mert a nominális és effectív összegek megegyeznek. Ha az állam maga akarja létesíteni ez a vállalatot, mivel saját pénzéből nem létesítheti — nem létesíthet azon egyszerű okból, mert erre való pénze nincs — kölcsönt kellene felvennie. Máriássy képviselő ur ugyan úgy vélekedik, hogy 8 1/2 %-ot fizetnének ily kölcsönt; én azonban úgy tudom, hogy eddigi kölcsöneinkért 7%-nál ugyan többet fizetünk, de nem egészen nyolczat. Ha tehát magunk létesítünk ezt a vállalatot, csak oly pénzen létesíthetnők a melyet kölcsön vennénk és a melyért szerintem közel 8 %-ot fizetnénk. Miből fizetnők e 8 %-ot?

Azon vállalat jövedelméből? Igen, ha biztosak volnánk benne, hogy meghozza ezt a jövedelmet; de hát ha nem hozza meg? Így pedig a be-terjesztett szerződések szerint mi történik? Ha lesz a vállalatnak tiszta jövedelme, megkapják az illetők, kik befektették pénzüket, pénzü után a 7%-ot, nem pedig 8%-ot; ha nem lesz jövedelmet nem kapják meg; a kincstár semmi esetre sem kockáztat; ha pedig még több jövedelem is lesz, az megoszlik köztük, egyszer a befektetett tőke után a kockázataért és a fáradságért a részvénytársulatot illeti meg a jövedelem egyik fele, a másik fele megilleti a kincstárt azon természeti kincsek fejében, a melyeket a vállalatnak is használásul ádat.

Azt gondolom, hogy ez alap egészséges. Azt gondolom, hogy a vállalat jó. Evvel a magán-industria, a magán-életrevalóság, a vállalkozó szellem, a pénz érdekközössége hozatik az állammal; továbbá, a mit az állam eddig jövedelmeként kapott, az biztosítva van, a dolog tehát veszteséggel nem járhat. A további tiszta bevétel — ismetlem — 7%-al való kamatoztatására fordítottatik annak a tőkének, a melyet, ha mi akarunk befektetni, a vállalatnak többet kellene hoznia, ha veszteséget nem akarunk szenvedni. Azontúl jövő fölösleg pedig megoszlik a vállalkozók, a pénzbefektetők és a kincstár közt.

Ezenkívül a szerződési idő lejártával az egész befektetés a kincstár tulajdonába megy át, mert azon időn át amortisálni kell a befektetett egész összeget. Ez a dolog quintessentiája, ez a dolog lényege. A kötött szerződések egyfelől az erdők kihasználását teszik folytonossá és biztosítják, másfelől az államnak eddigi jövedelmét; harmadszor, ha többet lesz a bevételekben annak hasonlólag fele az államnak van reserválva. És hogy még kimondjam a leglényegesebbet is: Erdélyben, azon a természetből igen gazdagon megállított, de az

emberi industriát nem igen ismerő vidéken nagy mérvű életet költ föl, 8.000,000 fittot mozgósít és úgy Hunyadon, mint Gyaláron, Govasdián és Petrozsenyben élénk szellemet teremt és föltárja e vidéket a civilizációnak. 1.250,000 mázsa termelés van kilátásba téve: erre van tekintve a cél, a melyet az idő folyamán meg kell közelíteni.

Hogy a szerződésbe mindazt, minnek előre látása szükséges, sikerült-e felvennem, azt a pénzügyi bizottság ítélje meg, ha hogy hozzá utasítatnak az iratok: ő tegyen erről jelentést a t. háznak. Én csak annyit akarok megmondani, hogy miután a most magunk által művelt zsilvölgyi kőszénbányák kihasználása végett szintén e vállalatnak lesznek átadandók, és miután az ott eddig tett befektetések nem oly neműek, melyek hosszú időre tartamossal lennének, mert a kiadott tőkének ácsolata 60 év múlva semmi esetre sem ér már valamint: a megállapodás az volt, nem úgy, mint a vasműveknek, a hol az eddigi haszon évenként 450 ftt volt, hogy az ide befektetett, de még eddig ki nem használt, még pedig vissza nem térült tőke lenne refundálendő. Számításaink szerint 1 1/2 millióra megy azon összeg, mely eddig Petrozsenybe befektetett és a kihasználás után még nem térült vissza. Itt tehát ezen összegnek meg kell térülni, és itt is úgy osztoznának a haszonban hasonló arányban a vállalkozókkal.

Ezek alapvonásai a szerződéseknek, melyeket bátor voltam előterjesztetni. Ha a t. ház az eljárást, a melyre egyébként maga utalt, a kivétel tekintve, helyesnek találja, akkor az erdélyi vasművek költségeit nem kell az előirányzatba felvenni, ha nem találna helyesnek, akkor utólagosan kellene a kiadásokat előirányozni, hogy a vasművek munkálkodása folytatható legyen jövőre úgy, mint folytattuk eddig. Hasonlóan áll a dolog a petrozsenyi kőszénbányaszatra nézve, mert azon esetre, ha a képviselőház a beadott szerződéseket jóknak látja, akkor a költségvetésből erre vonatkozólag mind a bevételt, mind a kiadást, ki kell hagyni. Az előirányzatba azért vettem föl erre nézve az összegeket, mert csak később, az előirányzat elkészülte után merülhet fel ennek is a szerződésbe való be-foglaltatása. Itt tehát a bevétel és kiadás előirányozva van azon gondolat alapján, hogy majd magunk folytatjuk az üzemet.

Az előadottaknál fogva mind a govasdiái, sebeshelyi és kudzsiri vasműveknek, mind a petrozsenyi szénbányák költségvetését addig, míg a pénzügyi bizottság jelentését be-terjesztendi, véleményem szerint függőben kellene tartani. (Helyeslés.)

(Ghyczy Kálmán sajnálja hogy a pénzügyminister csak most terjeszti elő a szerződéseket, különben pártolja a minister indítványát.)

A ház a vasművek alatt előirányzott összegeket a pénzügyi bizottság javaslatai szerint megszavazza. A vajda-hunyadi vasművekre előirányzott összegek függőben hagyatnak.

A kőszénbányák alatt előirányzott összegek szintén megszavaztatnak a pénzügyi bizottság javaslatai szerint.

A zsilvölgyi kőszénbányára előirányzott összegek függőben hagyatnak.)

Mit akar Oroszország Ázsiában?

Oroszországból február havában.

Ha valaha, úgy most lesz helyén e kérdés. Az oly soká tartott optimizmus, melyet Vámbéry is hiába iparkodik évek óta jogtalanannak nyilvánítani, még mindig elvakítja a közvéleményt nyugaton, és Oroszországnak ázsiai törekvéseit rendkívül elősegíti. Csodálatos módon az angolok, kiknek leginkább volna érdekében a czár politikájára felügyelni, a bizodalmasok élén vannak. Csodálkozunk kell, vagy inkább sajnálunk, hogy férfiak, mint Pawlinson, az angol-indiai kormány tagja, Northbrook indiai alkirály, Long, ki 30 évig élt Indiában, annyira optimisták, hogy még ki is nyilatkozzák, miszerint Oroszországnak Ázsia belsejébe való nyomulása kívánatos, hogy ösvény nyitassék a civilizációnak!

Hallott-e már valaki naivabb dolgot? Mily elégedetten dörszölheti Gortschakoff kezeit, ha példának okáért Mister Longnak következő bárgyuságát olvassa: „Az oroszok és angolok teljes érintkezése Ázsiában nagy eseményre fog vezetni, mely 650 millió ázsiaiaink üdvére szolgál. Ez érintkezésnek semmi esetre (!) sem szabad végtelen civázkodások forrásának látszania, mely a keresztény hatalmakat viszályba hozná, mi által csak az ázsiaiaknak kedveznének. Ne adjunk példát a pogányoknak (?) két nagy keresztény nép közt való gyűlölködésről. A mohamedanizmus végére jár már Ázsiában, s csak nyerhet, ha a keresztények fölsegítik.” Tehát Oroszország és Angolország theologiai problémákat fejtenek meg, és Ázsiában a pápa és a szent zsinat javára dolgozzanak? Mintha Nagy Péter, ki a Kaspi tó partján való hadakozásával megmutatta az oroszoknak az utat Ázsiába, sőt — egy oly telivér muszka erősítése szerint, mint a minő Krajewszky ezredes — rá is utalta katonáit a kereszténység diadalára, s nem sokkal profánabb czélokra gondolt volna. Vagy mintha az

angoloknak egyéb földadatuk sem volna Ázsiában, mint piacot szerezni a — keresztény dogmának. És ép oly igaz, mint a minő hihetetlennek látszik, hogy még egy Majó vagy Northbrook gondolkodása sem áll messze a Longétól, kik pedig India sorsának vezetői voltak. Nem tanácsolta-e az indiai alkirály Chiva küldötteinek, vessék magukat alá Oroszország akaratának? Hol az angolokat ily kicsinyes nézetek vezérlik, ott nem lehet remélni, hogy maguktól fogják átlátni a helyzetet Közép-Ázsiában, hanem Európának kell majd őket fölvilágosítani. Mindenekelőtt tehát mit akarnak az oroszok Ázsiában.

Hogy szuronyaik végén nem viselik a — keresztet, világos. Akárhány millió mahomedán van magában az európai orosz birodalomban (a kasáni kormányzóságban, Krimben stb.), kik már régen élnek orosz kormány alatt, s még mindig távol állnak a kereszténységtől. Igazság szerint be is kell vallani, hogy az orosz politika mindig Nagy Frigyeszel tartott e tekintetben, hogy „a királyoknak nem szabad theologusoknak lenni.” A musz-kák nem is hozzák ezt föl ürügyül. Mindegyik, ki szót emelt köztük ez ügyben (mint Krajewszky, Szoboleff, Bezak, Rajewszky stb.) azt mondta, Oroszországnak be kell hatni Ázsia belsejébe, hogy kereskedelmi utakat nyisson a maga számára, s kereskedelmi pontokat elfoglaljon. „Uj kereskedelmi utak” Közép-Ázsiába, ez a szent jelszó („zavetnu”) Oroszországnak, az örökség, melyet Nagy Péter hagyott ránk. Száz meg száz milliót adtunk már ki e célra, de eddig sikertelenül. Meghódítottuk ugyan a Kaukázust, de ez ország a birodalomnak még nem hajt hasznát, és még soká képezzük a deficitet állandó forrását. A nép ösztöne azonban folyvást („postojano”) Chiva, Bokhara és Közép-Ázsia felé vonza. Azért lett turkesháni Orenburg terveink bázisává.

„Ugyszólván harmincz évig furtuk a rést a kirgiz pusztákban keresztül, hogy Chivába áthatolhasunk rajta.” Ez mondja szóról szóra egyike az idézeteknek. Tehát Chiva után sopárkodnak az oroszok, s nemcsak azóta, hogy a 19 orosz fogoly Chivában kedélyesen söpörgeti a Khán kertjét és már családos életnek orvond, hanem a maguk valomása szerint már harmincz év óta! Természetes, hogy a cenzura csak azt engedti kinyomani, hogy csupán kereskedelmi szempontból, hódításról nem szabad nyilván szólni. De mily vékony és átlátszó e szükségből a nyers hódítási vágyok fölé tett lepel.

Az orosz nemzetnek koránt sincsen épen hadakozási kedve, mindazáltal folyvást áhítoz a terjeszkedés, a hódítás után. Ez egy lélektani probléma, melynek megfejtése talán századok dolga lesz. De Krajewskynek fennebbi mondása igaz. De nézzük csak mit mond Szoboleff, ki egészen más, még sokkal világosabb leleplezéseket nyújt mindenki számára. Erről azonban jövő levelemben. „R”

A perzsák ébrednek.

A teherai hivatalos lap a sah legközelebbi utazásáról egy cikket közöl, mely egészen egy a persa nemzethez intézett manifestum fontosságával bír. E cikk legfeltűnőbb helyei a következők:

„Ázsia népei — úgy mond e lap — eddig-elő kedvüket találták azon elszigeteltségben, melytől függőnek tarták saját biztonságukat s függetlenségüket. Ekkép kikerülték a többi nemzetekkel való viszonyok kötését, semmiben sem véve ama nagy előnyöket, melyek ezen kölcsönös viszonyokból erednek, vagyis helyesebben szólva, mivel még csak nem is voltak képesek ezen előnyöket méltányolni.”

A persa hivatalos lap constatirozza, hogy ezen hangulatnak az lön a következménye, miszerint ezen népek és névszerint a persa nép közt minden lendület elnyomott az ország segélyforrásainak kifejlődésében, a művészetek haladásában s a tudomány és kereskedelem terjesztésében. Az ázsiai fejedelmek sokat tettek ezen hangulat fentartására.

Egy előítélet megtiltá ezen fejedelmeknek az államaikból való eltávoztást, ha csak ez egy hadsereg élén nem történt. Ekkép az ázsiai muzulmánok arra voltak kárhoztatva, hogy állandóan egy helyben maradjanak, s hogy maguknál a haladás és tökéletesülés minden eszméjét elfojtsák.

„Fejedelmünk, Nasredkin sah trónrajutását — hozzászéli az idézett lap, úgy lehet tekinteni, mint a mely bezárta a sötétség ezen korszakát.”

Perzsia szintén barátság viszonyait kötö meg oly államokkal, melyeknek még csak neve is teljesen ismeretlen volt a persák előtt. Ez utóbbiak kezdenek fölébredni kabultságukból, hogy Európa tudományáig emelkedjenek fel. De a sah törekvései itt nem állapodnak meg. Ő személyesen akarja mivelni ezen tudományt, s tevékeny tényezőül kíván szolgálni ama haladások számára, melyeket államaiba be akar hozni.

Ő felsége személyesen óhajta megismerni Európa fejedelmait s tanulmányozni ama kormányzási módokat, melyek oly üdvös eseményeket idéztek elő. Az európai hatalmak teheráni képviselői

azzal biztattak meg, hogy fejezzék ki előtte „azon élénk óhaját, melyet fejedelmiek éreznek az iránt hogy ők maguknál fogadhassák.”

A sah elutazása a jövő év kezdete felé s Teheránba visszatérése a következő év ugyanazon időszaka felé fog történni.

Barcellonai demonstratiók.

Barcenollában tüntetések fordultak elő a föderatív köztársaság mellett. Figueras miniszterelnök a nevezett városba utazott a központi hatalom megingatott tekintélynek helyreállítása végett. Hitelt érdemlő levelezések következőleg ecsetelik az ottani eseményeket:

„A köztársaság Madridban történt proklamálásának hírére Barcellona lakosságát vad izgáttottság fogta el, a nép a téreken összecsoportosult és nagy zajjal fegyvert követelt. A gyorsan megalakult köztársasági hatóság erre több ezer régi kovás puskát osztatott szét, mivel a nép egyideig megelégedett, de midőn tapasztalta, mily kevés hasznát veheti az adományoknak, újból zajongni kezdett több és használhatóbb fegyvereket követelve. A „deputation provincial” most már nem tudott egyébként magát segíteni, mint hogy a zavargókat utasította: forduljanak a fegyverárusokhoz és adasának maguknak az ő (a deputatio) nevében alkalmas fegyvert. Zavarában a hatóság nem vette észre, hogy azok, kik a népet bujtotgatták, többnyire carlisták voltak, kik rögtön fel is használták az engedélyt, a fegyverárusok boltjait kifosztották, s az ott talált készlet javát maguknak tartván, az együgyű népek csak a rosztát hagyták meg. A következő három nap rendkívüli izgatottság közt tölt el: népgyűlések tartattak a város több pontjain, felhívások jelentek meg, a pórhad vezérei naponta többször riadót verettek, míg végre a birtokos osztály aggodalomtól eltelve a főkapitányt helyettesítő tábornokot küldötséggel felkérte, hogy a vagyon biztosítására intézkedéseket tegyen.

A tábornok nem sokáig kérette magát, s a város notabilitásaival tartott tanácskozmány után Barcellonában öszpontosítván a környéken elhelyezett 12 — 15000 főnyi rendes erőt, pronuntiamen-t készítet elő Alphons herczeg javára. Szerencsére a „deputation provincial” még jókor nesztét vette a dolognak, szorultságában az altisztekhez fordult s előléptetést ígért nekik, ha a komplotot meghusitják. Az altisztek erre késznek mutatkoztak, de egyszersmind aggodalmukat fejezték ki, hogy a tüzérség, bár tisztjei által cserben hagyatott, a monarchiát fogja védeni. A deputatio erre a tüzérlaktanyába ment, hol a katonák a foederatív köztársaság éljenzésével fogadták. A képviselők beszédeket tartottak a katonákhoz, pénzt, — bort és ételmi szereket osztattak ki közöttük, — minek az lett a következménye, hogy midőn éjjeltájban egy dandárnak a laktanyába jött jelt adandó XII. Alphonsnak királyla proklamálására, a tüzérek e helyett a foederatív köztársaságot éltették, a dandárnokot elűzték, kijelentvén, hogy ezentul tudni sem akarnak oly tisztekről, a kik mint a csirkék szétfutnak. Midőn ezt a parancsnokoló tábornok megtudta, azonnal hajóra ült, és Marcellébe utazott, az alparancsnok s a leginkább kompromittáltak pedig futásban kerestek menekülést. A magára hagyott katonaság erre csapatonként járta be a várost, ily kiáltások közt: „éljen a köztársaság, halál Don Alphonsra!” utóbb parancsnok és vezénylet nélkül diszszemlélt rögtönözött, melyen a katonák phrygiai veres sipkákat hordtak a káppi helyett. Csakhamar azonban a hadiak elbizakodottsága többé nem ismert határt: tisztjeiket szuronyal üldözték, és 8 real napi zsoldot követeltek, a mennyit t. i. az önkéntesek kapnak: sokan visszacsém tértek a laktanyákba, hanem egyenesen hazafelé tartottak. Ily körülmények közt mindenki Contreras tábornok megérkezése után sovárgott, kinek ismert erélyétől várták a rend helyreállítását.

Végre megérkezett a tábornok és átvette a parancsnokságot, de első cselekménye az volt, hogy a városház erkélyéről a néphez tartott beszédben kijelentette, miszerint ő nem a katonák, hanem a nép tábornoka, s ennél fogva nem akarja, hogy Barcellonában csak egyetlenegy katona is maradjon. Midőn ezt a kaszányakban még hátra maradt néhány tiszt hallotta, ők is kerekelt oldottak, nehogy bántalmazásoknak legyennek kitéve. Másnap (24-én) 2 zászlóalj gyalogság kevés lovasság és tüzérségből álló csapat hagyta el a várost egyetlen tiszt s egy városi képviselő vezénylete alatt. Manseraban azonban ez egyetlen tiszt is megszökött, mire a katonák kijelentették, hogy azon feltétel alatt folytatják utjukat, ha 14 napi zsoldot kapnak, polgárok által kísértetnek és ha a vezényletet egy tartományi képviselő veszi át. A tisztek időközben, hogy állásaikat megtarthassák, nagyobb részt a carlistákhoz pártoltak át. Remélhető, hogy Figuerasnak sikerül a rendet helyreállítani.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 15-én.

— **Király ő felsége** mart. 14. reg. Bécsből Rákos-Palotán át, a főváros érintése nélkül, Gödöllőre érkezett.

— **A keleti vasutról** a „P. Lli.“ a következőket írja: A kormány és bankosport közt hosszabb idő óta tárgyalások folytak nagy titokban, s csak most szivárognak ki hírek, mely szerint a megoldási terv lényege ez volna: Eddigelő 45 millió értékű elsőbbségi kötvények és 30 milliói részvények adattak ki, az előlegzlet alkalmával a 15 millió frt készpénzért második sorozatu 20. m. frt névértékű elsőbbségi kötvények adattak ki. A kormány elhatározta, hogy a keleti vasutat egészen átveszi, a régi vonalok építését befejezi, s a Romania felé szükséges csatlakozó vonalokat, ugy szintén a pálya folytatását Nagyváradtól Debreczenen át Füzes-Abonyig (csatlakozásul az északi államvasúthoz) kiépíti; mivel pedig a régi vonalak befejezésére még körülbelül 5 millió, a csatlakozó s folytató vonalokra 24 millió, az előleg visszafizetésére 20 m., összesen kerekszámban 50 millió frt szükséges, a kormány terve abból állana, hogy (miután a 30 milliónyi részvénytőlkeből 10 millió számára már meg van a kamatbiztosíték) a 40 milliót 40,000 darab 100 frtos sorsjegy kibocsátása által szerzi be. Ekkép egyrészt ki volnának elégtve a keleti vasut részvényesei oly módon, hogy két részvényért (melyek most egyenként 130 frtjával kaphatók) három sorsjegy adatnék (22,500 darab sorsjegy) másrészt a még fennmaradó 17,500 sorsjegy és a kamatbiztosítékban részesülő 10 milliónyi részvény által biztosítva volna a régi s az új vonalok kiépítése.

— **A „dalkör“** holnap tartja első dalestélyét a torna-vivoda helyiségében.

— **(Beküldetett.)** Azon t. cz. pártoló tagok, kik a leggondosabb figyelem daczára is a kolozsvári dalkör f. hó 16-án a torna-vivoda nagy termében rendezendő dalestélyére meghívó jegyben mind ez ideig nem részesültek volna, tisztelettel felkéretnek részvény-nyugtáik előmutatásával belépti jegyeik átvételre. végett az előadás estjén közvetlen a pénztárhoz fordulni. Kolozsvárt 1873 márczius 14-én. Bergay A. József titkár-jegyző.

— **Petőfi illusztrált kiadása** még ez évben legfőbb karácsonra meg fog jelenni. Száz évben száz képpel, ide nem számítva a kezdő betűk rajzait. A képek készítésében, mind kitűnő művészek vettek részt. Than, Székely, Lotz, Keleti sat. Ujabbán Jankó és Greguss János készítettek hozzá igen sikerült életképeket. Ez utóbbi a „Gyors madár“ és a „Csokonai“ című költeményekhez 3 oly rajzot adott át az „Athenaeum“-nak, mely eléggé bizonyítja, hogy e tehetséges fiatal képiro (most mintarajztanodai tanár) mennyit haladt am-eg év alatt, melyet külföldön tanulmányok végett töltött. Három igen csinos képe van kiállítva most a képzőművészeti társulat csarnokában is: „Százaz malmok“ (200 frt), „A buvóhely“ (400 frt), s „A falu szíze“ (400 frt). Ugyanő a Gizella főhercegnő nászalbumába is fest, egy lapot: „Buda várát az alsó Dunaparttól nézve.“

— **Munkácsy Mihály** már befejezte nagy magyar életképét: a „Csendzavarók“-at a bécsi világtárlat számára. Felkérték azonban, hogy mielőtt Bécsbe küldené, állítsa ki Párisban is néhány napra. Az előelő világból sokan nézték meg a műteremben is. Többek közt marc. 7-én délben Joinville és Montpensier hercegek — egy száz koburg góthai hercegnővel látogattak meg a magyar képiro párisi műtermét s nagy elismeréssel nyilatkoztak felig kész életképeiről.

— **Liszt estélye mártius 2-án a „Hungáriában.“** A nagy művész ez estélye, melyet Francz Róbert javára és tiszteletére rendezett, sikerült s fényes volt a szó szoros értelmében. A szépen feldíszített „Hungaria“ terme egész a zsufolásig megtelt a legválogatottabb közönséggel. Beethoven „hatosa“-t ritka összevágóan adták elő a működők s általános tetszésben részesült. Wöhler Gothard röviden előadta a műdat történetét s méltalta Franz Róbertet is mint dalköltőt: Nagy sensatio — sürgös mozgás, közepette ült Liszt Ferencz a zongorához, hogy elragadjá hallgatóit s szaporítsa babérait. Előadta Beethoven szonátáját (26 mu) oly nagyszerűen, mint ezt csak egy Liszt teheti, kirol már többször nyilvánult az a vélemény, hogy őt hallgatni lehet, de megbírálni nem. Azonban, hogy nem mindenki tudja becsülni azon művészetet, mely világszerte elismerést szerzett s vívott ki a zongorakirálynak, megmutatta a „Pester Lloyd“ kritikusa, ki nem csak bírálni tudta s jellemezni, de gáncsolni valót is talalt Liszt játékán, sőt annyira vitte a viszketeg, hogy a zongora játéokra vonatkozólag tanácsokat osztogatott Lisztnek, ki első jelenleg a zongora játszóik közt az egész földön. — Leirhatlan lelkesedés és tapsvihar támadt mindenfelől, midőn Liszt bevégezte a darabot, mely művészetének egész teljében ragyogott s ragadta magával a hallgatóságot.

— **Egy orosz lap** a pesti orosz főconsulágról. A Sz. Petersb. Vidom Oroszország diplomatiai ügynökségeiről vezércikket hoz, melyben a többi között azt tanácsolja a pétervári kormánynak, hogy a Nápolyban, Fraukfurtban és Lipsén létező orosz főconsuli állomásokat osszassa fel; ellenben a rosul és hiányosan berendezett buda-pesti főconsulágnak jelentőségét emelje. Ez azért szükséges, mert Magyarország politikai tekintetben egyike azon európai államoknak, a melyekből jövőben az

orosz birodalomra nézve legtöbb nehézség fog keltezni, s épen ezen oknál fogva itt a diplomatiacus és hadügyiképviselőt rendkívüli fontossága. Hasonló nagy jelentőséget tulajdonit a lap az egyptomi orosz főconsuli állomásnak is.

— **Szegedi hajóépítők Bécsben.** Egy szegedi hajóépítéssel is foglalkozó czég már néhány hét előtt küldött Bécsbe 30 hajóépítőt, mult héten ismét 32-öt, kikkel ott nagyobb mennyiségben vállalt rakhatókat épített.

— **Oriási fenyő.** A munkácsi uradalomban van egy 204 láb magas fenyő, melynek kerülete 22 láb. E fa 22 öl tüzi fát szolgáltatna.

— **Szomoru fűz.** Pope angol költő ültetett először Európában szomoru fűzet. Ő egykor ázsiai Törökországból egy kosár fűgét kapott, mely vékony ágakkal volt fűdve. Egy ilyen rügyes ágat a földbe szurt s ebből lett Európában az első szomoru fűz.

— **Sopronba** 1309 lap jár; 995 német, 297 magyar, 17 pedig más nyelvű. — Szép ha igaz!

— **Museum.** New-Yorkban gránitból egy 800' hosszú és 600' szélességű muzeumot fognak építeni. A muzeum 10 millió dollárba kerül. Az épület teljes felépítése 15 évet fog igénybe venni.

— **A bécsi helyőrség** a világkiállítás alatt nem igen fogja magát a dolce far niente-nak átengedhetni, mert a már megállapított program szerint május, június, július és augusztus hónapokban nem kevesebb, mint 23 nagy szemle fog rendeztetni a világkiállítást meglátogatandó fejedelmi vendégek tiszteletére.

— **Bécsben a világkiállítás** alkalmával orosz színház is lesz. Igazgatója: gr. Markov.

— **Hall-eső.** A bécsi világtárlaton egy ritka szerkezetű hall-esőt is láthatni; melylyel a hangokat fél óra távolságból is tisztán kivehetni.

— **Fürdő átadás.** A mehádiai híres fürdő a magyar kormány kezébe megy át. Malesek kir. tanácsos e hó 6-án utazott oda az átvételre.

— **Páris a világkiállítás**on Párisi lapok szerint Páris városa külön műtárgyjteményt fog a bécsi világkiállításra küldeni. A gyűjtemény hivatalos jegyzéke a következő volna: Tizekét bronzérem, melyek az utolsó 20 évben Párisban épült legszebb épületekre vonatkozik. Az egykori városháza ugynevezett „plafond d' Jugré“-jének medaillonja, mely az első Napoleon apotheosisát tünteti elő. Páris legszebb temlomi festményeinek metszetei. Fleuri Róbert képe a kereskedelmi törvényeszek nagyterméből. Két templomi kép Bonattól és Marshablontól. Roman Gazes „Az apostolok missiója“ című nagy képeinek vázlata, melynek eredetije a tuillériákban elégett. A trinité egyház platinamintája. Két üveg festmény Marchalltól Metzben. Vegre Sron három nagy festményének photographiai, melyek eredetije az egykori városháza ülestermöt díszíték.

— **Vadkan vadászatok a Jurában.** Franciaországban e télen már rég nem tapasztalt nagy számban jelentkezték a medvék és vaddiszuók melyekre magánosok és helyhatóságok gyakori hajtvadászatot rendeznek. Mult hó végén egy vadászársaság nyolcz tagból álló vaddisznó csoportra talált a Jurában s bár mind a nőstény, mind a sülők veszélyes sebeket kaptak, csak két südő jutalmazta a nap fáradalmait, míg a többiek az éj beálltával tova menekültek.

— **Kimutatás** a deési takarékpénztár 1873 február havi üzlet forgalmáról. Bevétel: Betétek 142 tétel mellett 3773 frt 96 kr. Befizetett kamatok 849 frt 95 kr. Vissza fiz. váltók 37580 frt. Különféle díjak 420 frt. Betéti könyv díjak 3 frt 40 kr. Meg. kezelési költség 5 frt 10 kr. Vissza fiz. előlegek 1305 frt. Viszleszámitolt váltók 6260 frt. Részvényjegy aláírási díj 1 frt. Részvényjegy kiállítás díj 25 kr. Részvényjegy bélyegilleték 42 kr. Államilleték 90 kr. Összesen 50199 frt 98 kr. Pénztámaradvány január 31-én 4733 frt 68 kr. Főösszeg 54933 frt 66 kr. Kiadás: Betét vizt. fizetésekre 21 félnek 4542 frt 94 kr. Leszámitolt váltókra 40210 frt. Tisztí fizetésre 159 frt 98 kr. Betéti folyó kamatra 08 kr. Kezelési költségre 26 frt 63 kr. Előlegekre 915 frt. Felszerelésre 5 frt 10 kr. Viszleszámitolt váltókra 5200 frt. Viszleszámitolt váltók kamajára 136 frt. 60 kr. Kamat és osztalékra 30 frt 24 kr. Államilletékre 90 kr. Összesen 51227 frt 47 kr. Pénztámaradvány februárius 28-kán 3706 frt 19 kr. Főösszeg 54933 frt 66 kr. Deésen, 1873 febr. 28-án.

— **Tömeges házosalundók.** Kaliforniából, San Joaquin Balley-ből száznál több farmer készül a bécsi világkiállításra, közösen el is határozták, hogy bécsi utjokból egyik sem fog visszatérni feleség nélkül.

— **Hulla kövítés.** 1839-ben a híres Segató elhalt, anélkül, hogy a hulla-kövítés titkát valakivel közölte volna, minthogy kevéssel halála előtt elégette irományait. E titkot ugy látszik, hogy Cové ur a paduai egyetem tanára felfödözte, mint-hogy Mazzini testét megkövítette.

— **A Szepességből Grénitzról egy kis medvehistóriáról** ír az ottani főerdész a „Vadász és Verseny lap“-nak: Február 20-án egyik erdőkerülője, Rusznak István, medvék után lesel-

kedvén a létánfalvi pagonyban dél tájban, szép napos időben, a meredek sziklás oldalon, meg is pillantott egyet, mely barlangját elhagyva s a meredek bércezen sétálgatva, a napon sütközött sokkal magasabban azonban, mintsem erdőkerülőnk fégyverével elérhette volna, s mire közelebb kezdett volna mászni, a maczkó, hihetőleg nem vágyván közelebbi ismeretség után, barlangjába eltűnt. Az erdőkerülő is belátván, hogy a meredélyes falon lajtorja nélkül nem juthat fel, haza futott, és sógorával s más három fejszés paraszttal, létrákkal és kötelekkel ellátva tért vissza másnap, s a meredek sziklára fel egész lajtorja állványt készítettek, de ez ismét egy napi munkát igényelt. Embereink buzgalma azonban nem lohadt, s harmadnap szerencsésen fel is jutottak, a barlangot is megtalálták, de a medve koma — alkalmasint gyanupörrel élven — lakást változtatott. Szerencsére nem messze onnan egy másik „odor“ is volt, melyet előrelátólag elálltak, a honnan pár pisztolylövés hangjára — a maczkó ki is kullogott nagy megröva. — Rusznak uram egész hidegvérűen bevárta a maczkót, s két lövéssel üdvözölte a megrémültet, mely erősen találva s ordítva — menekülésre gondolt, hanyat-homlok rohant lefelé, mire sógora is „nem sajnálván a puskaport“, még két golyót bocsátott utána; a medve minden jelek szerint eleget kapott, de vadászaink még se kaphatták meg mindjárt, mert éktelen szikla törmelékek közé zuhant a mélységbe. Tanakodtak ide-oda, de erejük nem volt elégséges; újabb segítséget kellett hozni, s másnap több létra és 20 ember segítségével érhetek csak le a mélységbe s vonszollhatták fel a medvét, melyet aztán négyes fogatu szekeren, nagy gaudium és dalolás mellett szállítottak be a scavnyiki kastélyba. A medve egy öreg him példány volt, s bár zsirjából már jóformán kifogyott, s nagyságához képest (5 láb 11 hüvelyk) könnyű volt, mégis 217 fontot nyomott; hundája barna és fehér paszománnyal ellátva, még igen jó.

— **Egy a székely** határőr-gyalogságnál szolgált, a hazai magyar, román és német nyelvet szóban és írásban tudó, a gazdasághoz értő, egyedül való egyén, igen méltányos feltételek mellett ajánlja szolgáltatást városban vagy a vidéken, társulatoknál, gyároknál mint felügyelő, gazdaságnál mint számtartó stb., tudakozódók kéretnek leveleiket Nagy-Ényedre, B. F. czim alatt poste restante küldeni.

— **Beküldetett.** A „Hazánk s Külföld“, szépirodalmi heti képes lap 1868—1872. teljes folyamú példányai bekötve megvásárolhatók, értekezhetni szab ügynök Bartha Lajossal Kolozsvárt, főté 2. szám alatt.

(**Necrolog.**) Kraft József, helybeli polgár a maga, gyermekei: Ottó, ennek neje: Guardazoni Eleonora, — Adél, ennek férje: Knausz, Antal, — Sándor, ennek neje: Ragg Matild. — Adám, Eliz, és unokái Géza s Matild, továbbá Koszku Frigyes és Karolina névében bánatos szívvel jelenti szeretett neje, az illetők édesanyja, anyósa, nagyanyja, s testvére **Kraft Józsefnő**, szül. Koszku Erzsébetnek folyó hó 13-án a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, 62 éves korában inlázban történt kimúltát. A megboldogult hült tetemei e hó 15-én d. u. 5 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint a főtéren 30. szám alatt levő háztól a helyb. köztemetőbe kikisértetni; lelkeért pedig az engesztelő szentmise áldozat a t. Ferenczrendiek óvári egyházában e hó 17-én delelőtt 10 órakor fog az egkek urának bemutatattni. Beke legyen a jó nő és anyának porai felett! Kolozsvárt márczius hó 14-n 1873.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten marc. 15-én d. e. 10 óra 20 p.
Érk. Kolozsvárra marc. 15-én 10 ó. d. e. 40 p.

A Deákpárt tegnapi értekezletén **Deák, Sennye** és **Kerkapoly** felszólalására a párt kijelenté a kormány adójavaslatainak elfogadását.

Sennye beszéde rendkívüli hatással volt.

Lónya csak a személyes kereseti adóra szorítá ellenzését.

Nemzeti színház.

Pénteken, mart. 14-én itt másodsor „Laury k a. vagy a várfalak között“ dráma 5 felv. irta Dr. Mosing, fordította Paulai Ede.

Hasonló idegen színű irodalmi termékeknek egy színidényben egyszeri színrehozatala nem felesleges, de épen elég is, a jelen drámában a psychologia és költői igazságszolgáltatás bár kissé sántikál, a morális alapeszme hiányzik, de mesteri lángésszel van kezelve a színhátas, márkioztattak a jelemek, hatalmas a cselekmény fejlődése, előrehaladása és ugynevezett „jó szerepek“ sem hiányoznak.

Az előadás meglehetősen sikerült, de a sugás nagyon is észlelhető volt, melyet csak Kovács Gy., Boér Emma és Mátrai látszottak kevésbé követni és figyelemre méltatni. A kezdetben pajkos, de csakhamar szive vonzalma ellenére férjhez menni kényszerült Laury kisasszonyt Boér Emma szépen személyesítette, ugy a rövid gondtalanságot, boldogságot, mint a meghasonlott kedély töprengéseit hiven visszatükrözvén. — Kovács Gy. (Villamar Alphons herczeg), Szentgyörgyi (Val Laury gróf), Fodorné (Elvira), Mátrai (Renand) szerepeiknek ugy helyes fölfogás, mint alakítás és kivitel által megfelelték. — Valamennyiről ezt nem mondhatjuk. Közönség közepes számban jelent meg, mert a páholyok megteltek ugyan, de földszint és karzat csaknem üres volt.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Széhen, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskoci a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskoci fog Felvinczen lenni, ugy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosújvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosújvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpodgyázzsal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosújvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számítatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mtfld egészbe számítatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további partfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Márc. 14-ről. 1873 5% metaliques 71.15 nemzeti kölesön 73.70. 1860-diki államkölesön 104.65. Bankrészvények 983. Htelrésztvények 338.—. London 109 15. Ezüst 108.—. Cs. kir. arany 518. 20 frankos arany 8.73

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81. 40. Temesi 80.25. Erdélyi 79.40. Horv. Szlavyon 83.25.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Nyilttér.

Bergheer színháza

szellemek és kísértet jelenésekkel.

Szombaton 15-én és Vasárnap 16-án utolsó előadások a II-ik Cyclusban.

Hétfőn 17-én zárva, előkészületek miatt a III-ik Cyclusra.

Kedden 18-án első előadás a

III-ik Cyclusban.

Nyilttér.

Fog- és szájo orvos **Máthé Domokos**

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkő (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécs orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy diszes érczodoboznak ára 1 frt.

Egyedüli főraktár **Csapó Sándor** urnál Kolozsvárt.

Az osztrák Industrial-bank

(ezelőtt Fürst-Ede bankháza)
Bécs, Istvánér-t sz.
november 6-tól kezdve

penztárjegyeket

bocsát ki:
100, 500, 1000, 5000 forintos részle-
tekben 5%, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % ka-
mat mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60
napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott
penztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a
magasabb kamatot élvezik. A kamatok a
felmondásnál mindjárt előre felvehetők,
a tőke visszafizetése az osztrák-magyar
bíróadalom minden fővárosára utalványoz-
ható.

Az igazgató-tanács.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

741

4-8

744

3-3

A főpiacznagy 5 szobából álló llemo-
let utcai lakás Sz. György naptól kiadó. Et-
tekezheini Tóth József urnál a zálogház épü-
letében.

749

A bécsi

4-30

Commissions-Bank

váltóirodája

Schottenring Nr. 18

vételjegyeket

bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a leg-
előnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alka-
lom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezen-
kívül 30 frank arany és 10 ft. bj. kamatfelvezetben részesül.

A csoport (évenként 16 húzás.)

Havi részlet 10 ft. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4
sorsjegyet kap:

1 5%-kos 1860-ki 100 frtos államsorsjegy, főnyeremény 300,000 ft. a
kihúzott sorozaos jegyet 400 frton visszaváljuk.

1 3%-kos 400 frankos török cs. sorsjegy, főnyeremény 600,000 frank,
300,000 frank aranyban

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-
lér levonás nélkül.

1 Innsbrucki (tirol) sorsjegy, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 húzás.)

Havi részlet 6 ft. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sors-
jegyeket kap:

1 3%-kos török cs. 400 frankos államsorsjegy, főnyeremény 600,000,
300,000 frank aranyban

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-
lér minden levonás nélkül.

Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5 %-os államsorsjegyekre, havi
részlet 6 ft.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 ft.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 ft.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 ft.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi rész-
let 2 ft.

Továbbá vételjegyek Innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 ft.

A tőzsdé-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóiro-
dája is minden, bármi nevet viselő bank-, váltó- és tőzsdé-üzletet.

Látváltók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacáira a
legutányosabban állítanak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és ponto-
san teljesítenek, s a tőzsdé-iroda által vásárolt értékpapírokra, és váltókra, a pénz-
piacz időnkénti állásához képest a legutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-től este 6 óráig maradnak nyitva.

Videki megrendelések pontosan és utánvét
mellett is eszközöltetnek. Nyeremény lajstromok minden húzás után ingyen és bér-
mentesen küldetnek meg.

Alólirott, ezennel, tiszteletteljesen, jelenti: miszerint
Gazdasági-Vetemény, és virágmagvai, megérkeztek, s
különös figyelmet érdemelnek a következők:

Valódi francia luczerna	100 font	1 font
Valódi olasz luczerna	54 frt.	56 kr.
Burgundi répa óriás	48 frt.	50 kr.
Angol fű mag	28 frt.	32 kr.
Ákátz fa	30 frt.	34 kr.
Bükköny kevés zabbal véka	42 frt.	45 kr.
Nagyobb vételnél kedvezmény.	1 frt.	80 kr.
Mély tisztelettel		

Karvázy József,

Kolozsvártt. (Törökhöz.)

750 2-*

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, 6- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világszító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

136 —*
E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és aján-
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e
munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes
közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és
szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb
része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első
kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvátkodni, s a folytatását
minden áron megszerezzi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főter báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főter, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirott könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betükkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben
van, hogy mindennemű nyomdai megrendelést elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelvű, körövények, rovatos iver, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek,
baromütlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legutányosabb arak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szerzettet-
nek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

64—*

Nyomatott Gámán János örököseinél Kolozsvártt